

HRVATSKA MISA

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJERNO, MJESEČNO K 2.50. — POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGLASI PO CIJENIKU. PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

- IZLAZI SVAKI DAN -

TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871.

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA OBCIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNI UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. II.

ŠIBENIK, subota 3. listopada 1914.

BR. 113

NAPREDOVANJE U SRBIJI.

Nadvojvoda Fridrik i Karlo Franjo Josip pregledavaju vojsku. Zarobljenje jednog srbskog bataljuna u Bosni. - Pročišćenje Ugarske od Rusa.

O imendanu Njegova Veličanstva.

Općinsko Upraviteljstvo obnarodovalo je, o imendanu Njegova Veličanstva, slijedeći proglas:

Gradjani!

Toliko zajednice osjećaja, toliko jedinstva u mislima i toliko jednodušnosti i jakosti u djelovanju nikada još Monarkija Habsburga nevidje u svojim narodima kao u ove dane što ih prolazimo.

Sred grozote rata ovo jedinstvo naših srdaca, našeg htjenja i djelovanja, na stazi i istine i napredka oko neoborivog, na ljubavi podanika sazdanog, Trona Uzvišenog Nam Vladara, diže duhove, bodri i podstrekava na djela junačtva, eda i snaga naših mišica ne postidi se pred plemenitosti naših duša.

Gorde poljane Balkana kao i poljane Poljske svjedoci su toga. Narod naš, vijekovima opjevani, dao je Presjajnoj Dinastiji Habsburga mnoštvo junaka, koji su na ovom "Predzidu Kršćanstva" branili svaki pedaj odabrane ove zemlje junačtvom i pregaranjem za svrhe uljudbe i napredka.

Sinovi i unuci njihovi, u osjenu tolike djeđovske slave, u pogonu tolike plemenitosti i veličja, nisu mogli, a da sadašnji najvažniji listak povjesti čovječanstva neispisu i svojom krvlju i aureolom svoje slave.

Gradjani!

Dok na poljanama bojnim braća naša novim primjerima utvrđivahu, i utvrđuju opjevano junačtvo našega naroda, bio je netko tko se starao za starce im roditelje, za ljubav im i djecu dragu; bio je netko tko se brigao, da im žito ne trune u polju i grožđice da im dodje u konobe.

Oćinska skrb Njegovog Veličanstva Našeg Premilostivog Cara i Kralja znala je urediti sve tako, da tegobe rata budu što manje, da nevolja ne pristupi našega praga.

Gradjani!

U nedjelju dne 4. ov. mj. jest Imendan Njegova Veličanstva Premilostivog Nam Vladara. Narodi Monarhije toga dana sjatit će se oko Uzvišenog Prijestolja osjećajem harmonosti i toplim molitvama za sretan i dug život Njegova Veličanstva, za uspjeh i pobjedu našeg oružja, koje vija slavodobitno dušmane na svim ratštima.

Prožeti odanošću i ljubavlju prema Njegovom Veličanstvu, pridružiti

ćemo i mi šibenčani naše molbe i želje molbama i željama naroda Habsburške Monarkije, okiit ćemo naše kuće i dućane zastavama i sagovima te upravit nebu topli vapaj, da Svevišnji uzdrži čila i zdrava Nj. Vel. Našeg Premilostivog Vladara, da učini jakom njegovu desnicu, na blagodat Njegovih naroda, a na zator dušmanima.

Živilo Njegovo Veličanstvo Car i Kralj Franjo Josip I.

Živila pobjedonosna naša vojska! Šibenik, 1 listopada 1914.

OPĆINSKO UPRAVITELJSTVO

LUGER, upravitelj.

Dr. Vice Iljadica — Vladimir Kulić — Marko Šarić — Josip Karadžole — Ante Ticulin — Josip Tambača — Krste Jadronja, odbornici.

Nadvojvode Fridrik i Karlo Franjo Josip

pregledavaju vojsku.

BEČ, 2. listopada. Iz ratnog novinskog kvartira javlja se službeno:

Vrhovni zapovjednik vojske nadvojvoda Fridrik upotrebio je na galičkom ratištu nastupivšu odlučnu pauzu u operacijama da u pratnji prijestolonasljednika nadvojvode Karla Franje Josipa dnevno pregleda jedan ili drugi zbor.

Prigodom ovih pregledanja, koja su dovela vrhovnog zapovjednika u dodir skoro sa svim četama sjeverne vojske, od osobitog je veselja za nadvojvodu bilo to, što je mogao ustanoviti skroz izvrstan težnjom borbe prožeti duh i sjajno, unatoč svim nepogodnostima vremena, držanje četa.

Opskrba, kojoj je vrhovni zapovjednik posvetio osobitu pažnju, pokazala se je posvuda obilnom i bez prigovora.

Ratnog materijala svake vrsti, osobito municije, ima u potpunosti mjeri.

Položaj u Srbiji.

Odgovor na laži vanjske štampe.

BEČ, 2. listopada. Službeno se objavljuje ovo saopćenje vrhovnoća zapovjedništva vojske:

„Unatoč našim odlučnim uspjesima u Srbiji, kuša srpsko novinstvo ponovno da širenjem vijesti o izmišljenim pobjedama i prešerivanjem o upadima banda naprave raspoloženje, eda tako prikriju sigurno nastupajući slom otpora srpske vojske, i samom srpskom novinstvu već poznat.

Na sva neistiniva prikazivanja izvanjskog novinstva o položaju na balkanskom ratištu neka je ovim odgovoreno krakfo i jasno, da mi nesamo imamo u sigurnome posjedu sve osvojene položaje istočno od Drine nego da i neprekidno dobivamo i dalje prostora.

Napredovanje u Srbiji.

Pročišćenje bosanskog teritorija.

BEČ, 2. listopada. Službeno se saopćuje:

Naše u Srbiju nalazeće se čete već su dva dana u borbi na napadaj. Dosada naša ofenziva protiv neprijatelja, koji je postavljen u jako ušančene sa zaprekama od bodljikavih žica

zaštićene položaje, napreduje istina polagano ali povoljno.

Energično se počelo pročišćenjem uznemirivanog bosanskog predjela od srpskih i crnogorskih četa te nedovityh. Pri tom je jučer čitav jedan srpski bataljun opkoljen, razoružan te prenešen kao zarobljenik.

Od Srba razširena tvrdnja o uništenju četrdesete divizije honveda ponovni je dokaz živahne srpske fantazije. Ova divizija, kako su Srbi zadnjih dana ponovno imali prilike uvjerit se, nalazi se u najboljem stanju na bojnomo frontu te je, kako kod Višegrada, i u borbama zadnje sedmice slavno sudjelovala.

POTIOREK, FZM.

Gonjenje Rusa iz Ugarske

BEČ, 2. listopada. Iz Nyregihaza Ugarski dopisni ured javlja:

Prama obavještenju prijatelom od velikog župana županije Marmaroš, naše čete u okolišu Oekerméz u pobjedonosnoj bitci potukle su Ruse koji su bili provalili u Marmaroš. Neprijatelj povuko se u neredu put granice. U Oekerméz i okolišu upostavljen je red i promet.

Naše u okolišu Körösméz sakupljene čete jednako su poduzele boj sa Rusima; potjera za ovima uzlijedit će domala.

MIR!

„Münc. Neueste Nachrichten“ javljaju: Holandezke novine preštam-

pavaju senzacionalan članak londonske „Westminster Gazette“ koja piše: „Englezka ne ide za tim, da uništi Njemačke. Svaki mir, koji bi nanio novih rana, i koji bi podicao želju za odmazdom, bio bi bez svrhe. Ako bi se dalje Njemačka pokoravala shvaćanju, da i sama živi, a da treba i drugima priznati pravo, da žive i uspijevaju, onda se Engleska ne bi mogla odlučiti na to, da ugasne ovaj zadnji tračak nade.

Berlinski zastupnik „Gotenburger Handelszeit.“ javlja: Na najnadležnijem su mjestu u Berlinu uvjereni ne samo o sretnom završetku rata već se također podavaju nadi, da rat ne će vrlo dugo trajati.

Ratni položaj u Galičiji.

Očividno ratne operacije u Galičiji stupaju u novu fazu. To nam kazuje brojavni izvještaj iz ratnog logora, u komu je govora o udruženim vojskama Austrije i Njemačke. Pred tim vojskama već je počelo uzimanje ruskih četa na desnoj i lijevoj obali Visle. Tu se ne govori, da je uzsljedio kakav okršaj između udruženih vojska i ruske, nego se samo konstatira jedna preznemanta činjenica, da sad stupaju napred proti neprijatelju udružene sile Njemačke i Austrije.

Sada postaje jasno dosadnje držanje austrijske vojske, o kojoj se je izvješćivalo, da se sakuplja i sredi uje u strategičnim zgodnim pozicijam, eda odatle stupi opet većom snagom u ofenzivu protiv brojno jačem neprijatelju.

Dakako, koje su operacije pri tome bile provedene, ostaje i sada tajna, kao što će ostati i dalje, dokle ih buduću dogodjaji ne iznesu na vidjelo. Ali se sad može sa punim zadovoljstvom, po službenim podacima, zaključiti, da je sabiranje vojske u zgodnim pozicijam bilo tako udešeno, kako bi i vojska njemačkog saveznika mogla zajedno sa našom složno istupiti proti neprijatelju; može se nakon jučerašnje brzokavke dalje zaključiti, da je taj sdruženi istup podpunu uspio, u koliko su ruske čete pred samim činom udruženja savezničkih vojska počele uzmicati.

To je velevažan dogodjaj, predteča budućim velikim dogodjajima, koje sva javnost velikom napetosti očekuje. Lapidarni izvještaj udruženih vojska krije u sebi silu važnih detalja, koje se iz shvatljivih razloga ne daju javnosti na znanje, ali im javnost naslućuje silan domašaj.

Ratne operacije u Galičiji stupaju u novu fazu. Istočna Galičija očekuje od njih svoje oslobođenje od neprijatelja, koji hrabrosti naše vojske, njezinoj uzornoj organizaciji i vještini njenih vođa suprotstavio je nadmoć broja.

Sada se naslućuje, da i ta nadmoć broja neće više odlučivati u budućim bojovima pred jakim istupom udruženih vojska.

Odrebe o promjeni moratorija.

Prima najnovijoj cesarskoj odredbi, od 1. ov. mj. oduzeta je od moratorija jedna četvrtina obveze; najmanji iznos, koji se mora platiti, jest 100 K te saviše kamati. Kao dan, kada se ima odnosna četvrtina, dotično 100 K, isplati, jest 14. ov. mj. za obveze, koje su bile odgovodne do 30. rujna, a za obveze, koje padaju između 1. listopada i 1. studenoga, dan kada obveze padaju ali ne prije 14. listopada. Plaćanje ostalih trih četvrtina odgadjaju se, ako obveze padaju između 1. listopada i 1. studenoga, za 61 dan. Za obveze, koje padaju prije, ostatak se plaća do 30. studenoga.

Odluke o obvezama, koje su podupno izuzete iz odgode plaćanja, ostale su bistveno nepromijenjene.

Povišene su svote, koje moraju isplaćivati osiguravajuća društva. Ponajprije određeno je, da se svote osiguranja za slučaj smrti do 3000 kruna, a svote osiguranja protiv šteta do 5000 kruna odmah podmire. Poskrbljeno je istodobno, da ne budu štetovani osiguranci, koji su zakasnili plaćati premiju osiguranja.

Dužnost banke, štedionice i drugih kreditnih zavoda glede plaćanja većih pologa također je proširena. Na pologe u uložnim knjižicama moraju zemaljske i dioničke banke plaćati mjesečno 5%, najmanje pak 200 K, drugi pak kreditni zavodi, izuzev Raifaizenove blagajne, 2%, a najmanje 100 kruna od svote položene 1. kolovoza. Od starijih pologa, koji su dne 16. rujna iznašali kakvih 2000 kruna, ima se isplaćivati 20% mjesečno. Bez ograničenja smiju se zahtijevati svote isplaćene na državne zajmove i svote, koje zahtijevaju sudovi.

Talijanski glas za Austriju i Njemačku.

Poznatiji socijalista i profesor Giommi piše u časopisu „Resto del Carlino“ u odličnom tonu za Njemačku i Austro-Ugarsku. Glavne misli u članku jesu: Njemački militarizam miliji nam je od svakoga drugoga militarizma, jer je nadasve opravdan kao zapreka sili ruskoga barbarskog despotizma. 2. Austriju nije moguće pobjediti, ona se je od svake ozbiljne krize oporavila. Ona imade neprocjenjive zasluge za kulturu, jer svoje-odno Tursku, a kasnije Rusiju, sprječavala u napredovanju.

Novi savez na Balkanu?

Vlasti trojnoga sporazuma intenzivno rade, da sastave novobalkanski savez, u kojem bi se nalazile Rumunjska, Srbija, Grčka i Bugarska. Osnutak ovoga saveza ovisi jedino o tome, da se dadu Bugarskoj kompenzacije na račun Turske. Turska bi se imala povući na liniju Enos-Midija.

Toj vijesti „Tanin“ primjećuje: Misao o osnutku novoga balkanskoga saveza ne može se provesti. Turska je svršila sve pripreme za svoju obranu i mirno ide u susret budućim događajima, spremna, da uz svaku cijenu štiti svoje interese.

Zatvor Dardanela.

Englesko i francusko brodovlje krstari od nekoliko dana pred ulazom u Dardanele, gdje ustavlja i pretražuje brodove, koji izlaze te ispituju o posadi otomanskoj u Dardanelima. Poradi toga stradava sloboda paroplovanja. Turska je stoga odlučila, da ne će otvoriti Dardanele, dok se ne odstrani spomenuto brodovlje. Prema tome ne će više moći nijedan

brod ući u Dardanele, a isto tako ne će moći oni brodovi, koji se već u Dardanelima nalaze, iz njih isplivati.

Engleski je poslanik u ime svoje vlade protestirao kod vlade u Carigradu protiv toga, što je turska vlada zatvorila Dardanele svakom prometu. Turska je vlada kao odgovor poslaniku ponovila već svoju prijašnju odluku, da će prolaz tek onda otvoriti, kada Engleska makne ispred Dardanela svoje brodovlje.

Cijene pšenice.

„Pester Lloyd“ javlja: Vlada namjerava da predusretne povisivanju cijene na pšenicu, ustanoviti cenički maksimum. Efektivna pšenica, koja je na 3. kolovoza bilježila 14.75 zaključila je na prvi 18.70.

Za ukinuće carine na žitja.

Razni trgovački i gospodarski krugovi, kao i trgovačko-obrtničke komore živo nastavljaju akcijom za ukinuće carine na žitja. Cijene žitja su u zadnje doba jako porasle a to se smatra posljedicom spekulacije velikih trgovaca i producenata a ne pomankanja žitja, tako da je u Njemačkoj na pr. pšenica mnogo jeftinija nego li kod nas.

S toga, istodobno sa ovom akcijom za ukinuće carine, isti krugovi nastoje svim silam, da bi vlade u obit polam „Monarhije udarile maksimalnu cijenu žitja.“

I razni poljodjeljski krugovi izgleda da bi na to pristali, pošto inače cijene mogu biti umjetno još više navijene na štetu ispoljodjelca a na korist samo velikih spekulanta.

Ne pomaže zbilja malom trgovcu i obrtniku propisivat maksimalne cijene, kada veliki spekulanti u najvećim trgovačkim središtima države mogu slobodno cijene povisivati, čime se malog trgovca stavlja na muke i upropašuje ga se.

Pšenica se u velikim središtima prodaje već sada po K 36 kyntal. Sada, kada se računaju troškovi prevoza, rizik i drugo, cijena prodaje na malo mogla bi se dignut do nedogledne visine, ako se svim pažnjom velike spekulacije ne stane odlučno na kraj.

Jedini način, da se ta spekulacija obuzda, i da se cijene žitja svedu na pravičnu, prilikam primjerenu bazu, to je ukinuće carine na žitja za stanovito vrijeme. Istodobno pak, dapače i neodvisno od toga, neophodno je nužno ustanovljenje maksimalne cijene žitja za čitavu monarhiju. Time će se jedino, zaštititi pučanstvo od prekomjernih, gotovo nemogućih cijena najglavnije hrane, kruna.

Tim nužnije je određenje maksimalne cijene za žitja, u koliko je sada cijena poskočila, neposredno dakle nakon žetve, koja po obćem osvjedočenju nije nepovoljno ispalja. Treba se potom ograditi već odsada protiv daljnij povisivanj cijena.

KRONIKA.

Nemože se porēci, da je dnevna zapovjed nadvojvode Fridrika vojsci, u kojoj se položaj na svim bojištima označuje povoljnijim, izazvala u pučanstvu vrlo lijep utisak. Tu je rečeno, da je ruska ofenziva u Galiciji na putu, da bude satrvana, u Francuskoj njemačka vojska prodria je duboko; na Balkanu pak odpor Srba počeo je smalaksavati.

Ujedno s tim počelo se javljati o uspješnoj akciji protiv Rusima koji su provalili u Ugarsku.

Duboku sućut u pučanstvu izazvao je glas, da je junak na ratištu u Galiciji general Auffenberg obojio.

Poljaci iz ruske Poljske bježe u velikim masama. U Chocnu u Ceskoj stiglo je toliko bjegunaca iz ruske Poljske, da se je moralo graditi kuće i dašćare za 20.000 osoba. Ustanovit će se također škola i bolnica. Za prehranu svake osobe doznačena je dnevno jedna kruna.

Iz Beča javljaju, da je u mazurskim jezerima našlo konac 159.000 Rusa.

Iz Rima opovrgavaju sve glasine, po kojima bi Italija izrabila sadanje prilike te okupirala Albaniju.

Velika skupština organiziranih talijanskih katolika, obdržavana u Milanu, primila je dnevni red, kojim se izjavljuje za neutralnost i protiv svakoj pustolovnoj politici.

U socijalističkoj stranci 1865 sekcija bezuvjetno se izjavilo za neutralnost i vodstvo talijanskih sindikalista izjavilo se u tom smislu.

Na bojnem polju nalazi se od pravaških zastupnika dr. Živko Petričić i Slovenac Josip vitez Pogacnik.

Društvo „Slovenski Klub“ u Ljubljani bilo je razpušteno.

Grad i okolica.

Upisivanje djece u pučku školu. Pošto će se u ponedjeljak otvoriti sve javne pučke škole u našem gradu, to svi oni roditelji bili iz mjesta ili stranci, a imaju djece koja su se rodila od 16. rujna 1907. do 30. rujna 1908 ština u upisati svoju djecu u pučku školu i to u onu, koja pripada onom školskom okrugu, u kojem su danas roditelji s djecom nastanjeni. Roditeljima mjestne djece nije od potrebe da idu k svojim župnicima, da im dadu u pismeno, kad su im se djeca rodila, jer su svi župnici predali popis djece rođene u gore naznačeno doba, a ti se popisi nalaze kod dotičnih škola.

Roditelji strane djece, dužni su pri upisivanju donijeti krštenicu rođenja. Ona djeca, koja su prošle godine pohađjala pučku školu, a nisu još navršila 14. godinu života ili nisu bila otpuštena iz škole sa kakovih zakonitih razloga, dužna su nanovo redovito pohađati školu.

U našem skladištu imademo na prodaju vunjenih pokrivača dobre vrsti.

I vanjske naručbe izvršujemo.

Prva dalmatinska tvornica prediva i tkala
PAŠKO RORA i drug
ŠIBENIK.

TISAK ZA ULJE

uz jeftinu cijenu prodaje se. Tisak je u dobrom stanju. Obratiti se na MARKIOLA KURSARA u Prvič-Sepurini.

MLIJEKO: kraljice i ovčije čisto, naravno i sterilizirano, prodaje po 40 para litar, Uzorna Mlijekarna J. Drezga.

Remington Standard

Jedan milijun pisaaćih strojeva

u porabi.

Model X i XL

BEZ KONKURENCIJE

Podupno

amerikansko pokušstvo

GLOGOWSKI & Co. - TRST

Piazza della Borsa No. 14 I kat
Telefon br. 17-70.

VELIKA ZLATARIJA
GJ. PLANČIĆ
Vis - Starigrad - Vejaluka
ŠIBENIK.

KNJIGOVEŽNICA

HRVATSKE ZADRUŽNE
TISKARE U ŠIBENIKU

u. z. s. o. j. (Dr. ANTE DULIBIĆ I DRUG).

UVEZUJE DUGOTRAJNO I SOLIDNO SVAKE VRSTI UVEZA, KAO: PROTOKOLE, MISSALE, MOLITVENIKE I SVE U TU STRUKU SPADAJUĆE RADNJE.

CIENE UMJERENE. — IZRADBA BRZA I SOLIDNA.

Svatko mora da pogodi!

400.000 i 200.000 franaha iznose glavni zgotdici — turskih srećaka.

6 vučenja svake godine! Buduće vučenje 1. kolovoza. 475.000 odnosno 375.000 kruna odn. franaka i lira iznose svakogodišnji glavni zgotdici skupine 5 odnosno 3 izvrsnih srećaka.

13 odnosno 9 vučenja svake godine! Buduće vučenje 1. kolovoza. Mjesečni obrok od K 4.— dalje. — Cijeni, naručnicima namijenjene su nagrade i premije!

Izjašnjenja daje i naručbe prima za „Slovensku i Hrvatsku Narodnu Stražu“ g. Valentin Urbančić, Ljubljana, 20.

PRVA HRVATSKA ŠTUKATERSKA RADIONA u SPLITU.

Put Grobišta kod Sv. Ante
J. D. Dragičević, J. Ružić i A. Ružić

Opisrbila je svoju radionu sa svim modernim strojevima i slatim kćij potrebnim za štukaterski zanat, te proizvadj razne Spomenike, pracnice, kupatila i krstione, te stupove naslove za terace, kipove itd. Suvije proizvadj razne vrsti pločica Mozaik u različitim bojama, te pločice u presi u raznim narisima i u raznim narodnim bojama. Proizvadj cijevi u svakom obliku i promjeru od 10 do 60 centimetara promjera. Proizvadj stepenice u raznim bojama Mozaika, te svake vrsti dimnjaka i krovnih vijenaca.

Prodaje svakovrsnog istučenog Mramora za Mozaik te cementa i sadre itd.

Cijenici po zahtjevu se salju badava i franko.

— Ne boji se nikakve konkurencije. —

„SVOJ K SVOMU“

HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA ŠIBENIK

UKNJIŽENA ZADRUGA SA OGRANIČENIM JAMSTVOM
(Dr. A. DULIBIĆ I DRUG)

OSKRBLJENA JE SVIM MATERIJALOM, TAKO DA JE U STANJU TOČNO, BRZO, U MODERNOM SLOGU TE UZ VEOMA UMJERENE CIJENE IZRADJIVATI SVJE RADNJE SPADAJUĆE U TISKARSKU STRUKU

IZRADJUJE POIMENCE I POSJETNICE, TRGOVAČKE MEMORANDUME, RAČUNE, NASLOVNE LISTOVE, TRGOVAČKE I SLUŽBENE OBOJVE, VJENČANE KARTE, PLESNE I DRUGE ZABAVNE POZIVE I PROGRAME, OSMRTNICE, CIJENIKE, JESTVENIKE I T. D. I T. D.

VELIKO SKLADIŠTE TISKANICA ZA OBCINE I ŽUPSKE UREDE.

PRODAJA RAZNOVRNOG ČISTOG PAPIRA I OBOJVA.

Raznovrsne, umjetnički izradjene koraljne uredne nakite izradjuje

RIBARSKO - KORALJSKA ZADRUGA U ŠIBENIKU.

Radiona i izlozi nalaze se na obali kraj periveja.